

SEMANTICĂ ȘI STILISTICĂ

SEMANTICA. PRINCIPII GENERALE

Reprezintă acea ramură a științei lingvistice al cărei obiect de studiu îl constituie *sensurile*, definite prin raportare la cuvinte, sintagme, propoziții și fraze. Între sensurile diferitelor unități lingvistice se instituie relații de *sinonimie*, de *antonimie*, de *polisemie*, *omonimie* sau de *paronimie*. Tot practica lingvistică demonstrează că un cuvânt poate avea mai multe sensuri și că există o anumită libertate acordată de limbă vorbitorilor de a acționa asupra sensurilor.

Semantica modernă, care este o semantică sincronică, nu este una unitară, fiind reprezentată prin mai multe curente, dintre care se disting cel puțin trei direcții: *semantica structurală*, *cea tranformațională* și *cea logică*. Dincolo de diferențele dintre cele trei, ele au în comun, de la bun început, *metalimbajul semantic*, concept care presupune distincția fundamentală dintre *limbajul-obiect* (limba naturală sau artificială), adică acea limbă supusă unei descrieri fie globale, fie parțiale, și *metalimbaj*, adică limbajul în și prin care se realizează descrierea limbajului-obiect.

Descrierea sensului

Într-un articol publicat în 1958, lingvistul danez **Louis Hjelmslev** a emis, pentru prima dată, ipoteza că sensurile unităților lexicale sunt susceptibile de o analiză sistematică. În felul acesta, sensul a fost supus analizei din perspectivă compozițională. Hjelmslev mergea pe urmele procedurii care se cristalizase deja în fonologie. În fonologie, *unitatea centrală* este *fonemul*, considerat a nu mai fi însă și unitate minimală, întrucât s-a dovedit că el poate fi descompus în unități și mai mici, *trăsăturile fonematice distinctive*. Ceea ce se demonstrase, pentru planul expresiei, putea fi adoptat, ca ipoteză plauzibilă de analiză, și pentru planul conținutului. În felul acesta s-a născut și ipoteza de anvergură a unei *organizări esențialmente similare* a celor două planuri ale limbii. În lingvistica generală, această ipoteză este cunoscută sub numele de *izomorfismul dintre expresie și conținut*.

Sem și semem. În terminologia semanticii structurale, *sememul* este un ansamblu de trăsături semantice distinctive care se numesc, la rândul lor, *seme*. În legătură cu conceptul de *sem* se formulează în lucrările de semantică structurală anumite exigențe (se cere *semului* să fie o unitate *distinctivă* și *minimală*, iar numărului de seme întrebuintate pentru descrierea unei unități lingvistice să fie *finit*). Dacă un sem nu are valoare distinctivă, aceasta înseamnă că el are, în descrierea semantică, un rol pur decorativ și, în consecință, se poate renunța la el. În ceea ce privește cerința ca numărul de seme folosite în descrierea unui sistem semantic să fie finit, aceasta este o evidentă normalitate. Nicio cercetare științifică nu poate utiliza un număr infinit de instrumente.

În privința organizării semelor, un model mai simplu al structurii sememului este propus de **A. J. Greimas**, care distinge între *nucleul semic* format din semele care definesc *trăsăturile generice* care-i conferă sememului individualitate și semele *contextuale*, cele care justifică de obicei mecanismul *conotației*. Propunerile privind structura sememului sunt destinate să explice raportul dintre sensul *denotativ* și cel *conotativ*.

Sens și folosire în context lingvistic vs. situațional

Sensul unui lexem este dependent de contextul lingvistic și situațional în care este folosit. Semantica este preocupată de explicarea tipurilor de ocurențe care fac posibilă înțelegerea corectă a limbii în variatele situații de comunicare.

Referință și sens

Referința

Termenul de *referință* a fost introdus pentru a desemna relația dintre cuvinte și lucrurile, evenimentele, acțiunile și calitățile pe care le „reprezintă”.

- În anumite împrejurări, la întrebarea „Care este înțelesul cuvântului X?” se poate răspunde printr-o *definiție ostensivă* - arătând sau indicând referentul (referenții) cuvântului.

- Relația de *referință* (uneori numită „denotație”) este esențială în construirea unei teorii semantice satisfăcătoare: într-un anumit sens, cel puțin unele cuvinte din vocabularele tuturor limbilor pot fi puse în corespondență cu trăsături ale lumii fizice.

- A spune că un anumit cuvânt (sau o altă unitate care are sens) „se referă la un obiect” implica faptul că referentul este un obiect care „există” (este „real”) în același sens în care spunem că anumite persoane, animale și lucruri „există” și, de asemenea, faptul că ar fi posibil, în principiu, să dăm o descriere a proprietăților fizice ale obiectului în cauză.

- Noțiunea de *existență fizică* poate fi socotită ca fundamentală pentru definirea relației semantice de referință.

Sfera de aplicație a termenilor „existență” și „referință” poate fi extinsă în diverse moduri. De exemplu, deși nu există, presupunem noi, obiecte ca *spiriduş*, *unicorn* sau *centaur*, este totuși rezonabil să le atribuim o *existență ficțională* sau *mitică*, într-un anumit gen de discurs și putem, deci, spune că unitățile lexicale „spiriduş”, „unicorn”, „centaur” au referință în românește când limba este întrebuințată într-un discurs de acest gen.

În mod asemănător, putem extinde sfera de aplicație a termenilor *existență* și *referință* la construcțiile teoretice ale științei, cum sunt atomii, genele etc. și chiar la *obiecte foarte abstracte*.

Este important să observăm că sursa acestor extensii „analogice” a noțiunilor de *existență* și *referință* trebuie găsită în aplicația lor fundamentală, primară, la obiectele fizice în întrebuințarea cotidiană a limbajului.

Sens

Prin „sensul” unui cuvânt se înțelege și *locul lui într-un sistem de relații pe care le contractează cu alte cuvinte din vocabular*.

Relații de sens paradigmatic și sintagmatic

Sensul fiecărui termen este o funcție a locului pe care acesta îl ocupă în interiorul propriului său sistem.

- În virtutea posibilității sale de a apărea într-un anumit context, unitatea lingvistică contractează două tipuri de relații. Ea intră în relații *paradigmatice* cu toate unitățile care pot să apară în același context (indiferent dacă ele sunt în contrast sau în variație liberă cu unitatea respectivă); și ea intră în relații *sintagmatice* cu alte unități care apar la același nivel și constituie *contextul său de ocurență*.

Sens lexical și sens gramatical. Sens structural

Concepția aristotelică: numai părțile majore de vorbire (substantiv, verb, adjectiv, adverb) au înțeles în sensul deplin al acestui termen (ele „semnifică” „conceptele” despre care se susține că alcătuiesc „materia” discursului), iar celelalte părți de vorbire contribuie la înțelesul total al propozițiilor prin impunerea unei anumite „forme” gramaticale asupra „materiei” discursului.

Fries face distincția între sens „lexical” și „structural”, care reflectă aproape exact distincția aristotelică dintre înțelesul „material” și cel „formal”.

Părțile majore de vorbire au înțeles lexical și acesta este dat în dicționarul asociat gramaticii.

Prin contrast, distincția dintre subiect/obiect al unei propoziții, opozițiile de determinare, timp, număr și diferența dintre propozițiile enunțative, interogative și imperative sunt descrise

ca *sensuri structurale*.

Sensul lingvistic total al oricărui enunț este dat de *sensurile lexicale* ale cuvintelor luate în mod izolat împreună cu astfel de *sensuri structurale*.

Mijloacele care semnalează înțelesurile structurale sunt cele care constituie *gramatica* unei limbi.

Cele trei tipuri de sens (gramatical):

1) Sensul unității gramaticale (în cazul tipic, părțile de vorbire minore și categoriile gramaticale secundare);

2) Sensul unei *funcții gramaticale* ca *subiecte al...*, *obiecte al...*, *modificator al...*;

3) Sensul asociat cu noțiuni cum sunt: enunțiativ, interogativ sau imperativ în clasificarea diferitelor tipuri de propoziții.

Relații semantice

Sinonimia

Sinonimia în sens restrâns și în sens mai larg

Sens restrâns (care este cea mai obișnuită în semantica contemporană): *două unități sunt sinonime dacă au același sens*.

Sinonimia totală și sinonimia completă

• Este răspândită părerea că în limbile naturale nu există deloc sau nu există decât puține sinonime adevărate.

Ullmann: „Este aproape un truism că sinonimia totală apare extrem de rar, fiind un lux pe care limbile și-l pot cu greu permite”.

• Pot fi considerate ca sinonime numai acele cuvinte care se pot înlocui unul pe altul în orice context, fără o cât de unică schimbare în semnificația cognitivă sau emotivă” (Ullmann).

Cele două condiții pentru sinonimia totală:

1) posibilitatea de substituție reciprocă în orice context;

2) identitatea de semnificație atât cognitivă cât și emotivă.

• Condiția de substituție reciprocă în toate contextele reflectă presupuziția obișnuită conform căreia cuvintele nu sunt niciodată sinonime într-un context dacă nu pot să apară (și să aibă același sens) în toate contextele.

• Ca toate relațiile de sens, sinonimia depinde de *context*.

Lyons propune terminologia:

Sinonimie *completă* → echivalența de sens atât cognitiv cât și emotiv.

Sinonimie *totală* → sinonime care sunt intersubstituibile în toate contextele.

Patru feluri de sinonimie (fiecărei variabile i se atribuie numai două valori):

1. Sinonimie completă și totală;

2. Sinonimie completă, dar nu totală;

3. Incompletă, dar totală;

4. Incompletă, dar nu totală.

Sens cognitiv și sens emotiv

• Folosirea limbii implică *intelectul*, pe de o parte, și *imaginația și emoțiile*, pe de altă parte.

• Una dintre ideile frecvent subliniate este importanța *factorilor emotivi* în comportamentul lingvistic.

• Prin contrast cu vocabularul discursului științific și tehnic, cuvintele limbajului cotidian sunt încărcate de *asociații emoționale* sau „conotații”, pe lângă și în afara înțelesului lor primar, pur intelectual.

În ceea ce privește folosirea reală a limbii, este fără îndoială adevărat că i se poate prefera unui cuvânt un alt cuvânt, din cauza *asociațiilor lui emotive sau evocatoare* diferite.

Sinonimia definită ca implicație bilaterală

Sinonimia poate fi definită ca *implicație bilaterală* sau *echivalență*. Dacă $S1 \supset S2$, $S2 \supset S1$, atunci $S1 \equiv S2$.

- Dacă cele două propoziții echivalente au aceeași structură sintactică și ele diferă una de alta numai prin faptul că în poziția în care una conține unitatea lexicală X, cealaltă unitatea lexicală Y, atunci X și Y sunt sinonime, sau

- Dacă S1 și S2 implică fiecare aceeași mulțime de propoziții, atunci ele sunt echivalente. Această definiție prezintă neajunsul că neglijează principiul potrivit căruia mulțimea propozițiilor implicate de o propoziție dată este nedeterminată.

Dependența față de context a sinonimiei

Mai mult decât orice alte relație de sens, ea este *dependentă de context*.

Se întâmplă adesea ca distincția dintre două unități lexice să fie neutralizată în context.

Toate relațiile de sens sunt, în principiu, dependente de context, dar sinonimia determinată de context are o deosebită importanță.

Hiponimie și hiperonimie

Hiponimia și hiperonimia sunt cele mai importante relații paradigmatică de sens care structurează vocabularul.

Termenul de *hiponimie* nu face parte din fondul tradițional al semanticianului, fiind o *creație relativ recentă*, prin analogie cu „sinonimie” și „antonimie”.

Deși termenul este nou, noțiunea de *hiponimie* vs. *hiperonimie* este destul de veche și a fost de mult recunoscută ca unul din principiile constitutive în organizarea vocabulelor tuturor limbilor.

Hiponimia a fost deseori numită *incluziune*.

Înțelesul lui *stacojiu* este inclus în înțelesul lui *roșu*.

Înțelesul cuvântului *lalea* este inclus în înțelesul cuvântului *floare*.

- Relația aceasta de *incluziune* a unui termen mai specific (hiponim) într-unul mai general (hiperonim) a fost formalizată de unii semanticieni folosind logica claselor: clasa de entități la care se face referință prin cuvântul *floare* este mai largă și include clasa de entități la care se face referință prin cuvântul *lalea*.

Această diferență privind punctul de vedere din care se poate lua în considerare „*incluziunea*” corespunde în logica tradițională și în anumite teorii semantice diferenței dintre *extensiunea* și *intensiunea* termenului.

Extensiunea unui termen este clasa de entități la care se referă termenul sau cărora li se poate aplica acesta.

Intensiunea unui termen este mulțimea atributelor care caracterizează orice entitate căreia termenul i se aplică în mod corect.

În cazurile cele mai tipice, o propoziție conținând un termen supraordonat va implica fie 1) disjuncția acelor propoziții care conțin fiecare un alt membru al unei mulțimi de co-hiponime, fie 2) o propoziție în care co-hiponimele sunt ca și semantic coordonate.

Sinonimia ca hiponimie simetrică

Deși un termen supraordonat nu-și implică, în general, hiponimele, este frecvent cazul în care contextul situațional sau modificarea sintagmatică a hiperonimului fac ca acesta să aibă sensul unuia dintre hiponimele sale. Aceasta este sursa sinonimiei dependente de context. Și ea ne sugerează posibilitatea *definirii sinonimiei ca hiponimie simetrică*: dacă X este un hiponim

al lui Y și Y este, de asemenea, un hiponim al lui X (adică relația este bilaterală sau simetrică), atunci X și Y sunt sinonime.

Implicație propriu-zisă = relația de implicație unilaterală sau asimetrică dintre *lalea* și *floare*.

Hiponimia este *tranzitivă* în sensul că, dacă relația este adevărată pentru A și B și pentru B și C, atunci este adevărată și pentru A și C. Sinonimia, ca un caz particular de hiponimie, are în plus proprietatea de a fi o *relație simetrică* (dacă este adevărată despre A și B, este adevărată și despre B și A).

Antonimia, complementaritatea și relațiile converse

Opoziția de sens

Antonimia sau „opozitia de sens” a fost de mult recunoscută drept una dintre cele mai importante relații semantice.

- Diferite tipuri de opoziție: *trei*.

Complementaritatea

Prima relație de „opozitie” pe care o discutăm este aceea care se stabilește între perechi de cuvinte cum sunt *celibatar: căsătorit; masculin: feminin* etc. - cuvinte *complementare*.

Asemenea perechi de unități lexicale se caracterizează prin aceea că *negarea unui termen implică afirmarea celuilalt*.

Ion nu este căsătorit implică Ion este celibatar

Ion este căsătorit implică

Ion nu este celibatar.

În cazul acelor perechi pentru care rezervăm termenul de *antonimie* (bun: rău; înalt: scund), numai a doua din aceste implicații este adevărată.

Ion este bun → negativ, *Ion este rău*, dar *Ion nu este bun* nu implică afirmația propoziției *Ion este rău*.

Complementaritatea poate fi privită ca un caz particular al *incompatibilității dintre sistemele cu doi termeni*.

Afirmarea unuia dintre membrii unui grup de termeni incompatibili implică negarea fiecăruia dintre ceilalți termeni din grup luați separat (*roșu* implică negarea *albastru, verde* etc.), iar negarea unui membru al unui grup de termeni incompatibili implică *afirmarea disjunției* celorlalți membri (negarea lui *roșu* implică fie *verde*, fie *albastru*, fie...).

Antonimia

mare / mic

• Caracteristica antonimelor din această clasă, cuvinte „opuse”, prin excelență, este că ele sunt *gradabile*. *Gradarea* (în sensul în care termenul se folosește aici împrumutat de la *Sapir*) este legată de operația de *comparație*. *Comparația* poate fi *explicită* sau *implicită*.

Propozițiile explicit comparative sunt de *două tipuri*:

(1) Două obiecte pot fi comparate cu privire la o anumită „proprietate”, iar această proprietate poate fi predicată despre unul în grad mai mare decât despre celălalt: de exemplu, „Casa noastră este mai mare decât a voastră”.

(2). Pot fi comparate cu privire la „proprietatea” în cauză *două stări* ale aceluiași obiect: „Casa noastră este mai mare decât înainte”.

Antonimele „implicit gradate”

Există propoziții în care antonimele nu sunt gradate explicit.

În primul rând, putem observa că negarea unuia nu implică afirmarea celuilalt.

Propoziția „Casa noastră nu este mare” nu implică propoziția „Casa noastră este mică”

(deși propoziția „Casa noastră este mare” implică... „Casa... nu este mică”). Acest fapt este bine cunoscut logicienilor, astfel distingându-se termenii antonimiei de cei complementari. Și mai important, totuși, este faptul că *propozițiile conținând antonime sunt întotdeauna implicit, dacă nu explicit comparative.*

Conversia

A treia relație de sens frecvent descrisă ca „opозиție” este relația în care se află *a vinde* și a cumpăra *sau* soț și *soție*. Vom folosi termenul de *conversie* pentru a ne referi la această relație.

Cuvântul *a cumpăra* este conversul lui *a vinde* și a vinde este *conversul* lui a cumpăra.

Deși antonimia și conversia trebuie deosebite, există un paralelism între cele două relații. Așa cum proprietarul GN1 a cumpărat GN3 de la GN2 implică și este implicată de GN2 a vândut GN3 lui GN1, la fel și:

GN1 este mai mare decât GN2 implică și este implicată de GN2 este mai mic decât GN1.

În ambele cazuri, substituția lexicală cu antonimul sau conversul corespunzător este asociată cu o transformare semantică ce permută GN1 și GN2 și produce și alte schimbări „automate” în selectarea prepozițiilor potrivite sau a inflexiunilor cazuale potrivite.

Polisemia

În mod obișnuit, un cuvânt are mai multe sensuri, iar uneori chiar foarte multe.

Când același înveliș sonor i se asociază un număr de două sau mai multe sensuri, avem de a face cu fenomenul cunoscut sub numele de *polisemie* sau polisemantism.

Deși cuvântul *izolat* se prezintă, în genere, ca purtător de mai multe sensuri, *în context* el are *un singur înțeles lexical*, pus în valoare de relațiile lui cu celelalte cuvinte.

- Când numărul sensurilor pe care le are un cuvânt polisemantic este exagerat de mare, rezultă o *pletoră semantică*.

Oricât de numeroase ar fi sensurile unui cuvânt *polisemantic*, ele sunt întotdeauna mai mult sau mai puțin înrudite sau apropiate, deci au *unele elemente comune*, ceea ce nu se întâmplă în cazul cuvintelor *omonime*, care sunt *totalmente diferite ca sens*.

Despre *polisemie* se poate spune că e o *noțiune pur sincronică*, dar care se explică istoric sau diacronic și aceasta fiindcă diversele cuvinte se pot îmbogăți cu noi sensuri, fără a pierde uneori sensul lor inițial.

Alături de simplele *alunecări sau deplasări de sens*, o altă sursă fundamentală a polisemiei o constituie *tropii* sau figurile de stil, dintre care mai importante și mai cunoscute sunt *metafora*, *sinécdoxa* și *metonimia*.

Omonimia – identitate perfectă a formei sonore și diferență totală în planul conținutului semantic.

Întrucât se pronunță la fel, omonimele mai poartă denumirea de *omofone*.

Omonimele pot fi totale sau parțiale.

Pe lângă omonimele propriu-zise, care sunt foarte numeroase, mai există și *omonime lexico-gramaticale*, prin care înțelegem forme identice din paradigma unor părți de vorbire cu totul diferite.

Mai important de reținut e faptul că omonimele trebuie să aibă și *același accent*; dacă nu au același accent, ele sunt numai *omografe*, nu și omonime sau omofone.

Paronimia

Origine greacă (*para* = lângă, aproape de, *onoma* = nume).

Paronimele sunt cvasi-omonime, așadar cuvinte foarte asemănătoare sau aproape identice din punct de vedere formal, însă deosebite (într-o măsură mai mică sau mai mare) în ceea ce privește sensul sau conținutul lor semantic.

Paronimele diferă printr-un *fonem* (*evalua - evolua*) sau prin *două foneme* (*inveterat - învederat*).

În unele cazuri, paronimele sunt formate din aceleași foneme, dar acestea diferă prin modul lor de combinare (*a releva - a revela, antonimie - antinomie, causal - cauzal, preceptor - perceptor* etc.).

În mod obișnuit, paronimele aparțin aceleiași categorii lexico-gramaticale; ele sunt fie adjective, fie substantive, fie verbe.

Dar există și paronime care diferă din punctul de vedere al categoriei lexico-gramaticale (*adagiu - substantiv / adagio - adverb; miner - substantiv / minier - adjectiv*).

STILISTICA STILISTICA LIMBII ȘI STILISTICA LITERARĂ

Încă de la nașterea sa, stilistica s-a dezvoltat în două direcții diferite, considerate adesea drept antagonice:

- a) *Stilistica limbii*;
- b) *Stilistica literară*.

a) *Stilistica limbii* își propune să studieze stilistica vorbirii în general și nu pe cea a operelor literare. Plecând de la ideea că limbajul exprimă gânduri și sentimente, ea consideră că exprimarea sentimentelor constituie obiectul propriu stilisticii.

- b) *Stilistica literară*

Stilistica literară a privilegiat dintotdeauna operele sau măcar autorii, în ceea ce au caracteristic.

În timp ce *stilistica limbii* pune în centru noțiunea de *alegere stilistică*, această opțiune a făcut ca *stilistica literară* să fi fost și să continue adesea o *stilistică a devierii*, stilul literar fiind conceput ca *singularitate opusă normelor colective*.

În prima sa etapă, stilistica literară era și o *stilistică psihologică*, deoarece valoarea expresivă a stilului era raportată în general la psihicul autorului.

Karl Vossler, de exemplu, afirma că „*stilul este utilizarea lingvistică individuală în opoziție cu uzajul colectiv*” și că stilistica trebuie să reveleze „*fizionomia individului*”.

Henri Morier, în lucrarea „*La Psychologie des styles*” (1959), susține că „*trebuie să regăsim simbolul eului în fiecare din manifestările sale*” și că există „*o lege de concordanță între sufletul autorului și stilul său*”.

Leo Spitzer, discipol al lui *Karl Vossler*, este considerat ca reprezentantul eminent al acestei *stilistici literare expresive și psihologice*.

Stilistica devierii, stilistica variației

Cea mai mare parte a stilisticilor literare nu recunosc ca *fapte pertinente decât trăsăturile lingvistice marcate*, adică *deviante în raport cu o normă sau cu o stare neutră presupusă*.

Un text este o unitate heteroclită de unități lingvistice „neutre” și de unități având „un stil”.

În raport cu noțiunea de *deviere*, noțiunile de *alegere* și de *variație stilistică*, ce joacă un rol important în stilistica generală, unde sunt utilizate pentru a studia diversele nivele și registre discursive ale unei limbi date, par să fie mai promițătoare măcar pentru faptul că *ele tratează diferențierile stilistice ca demers, inerente activităților discursive, mai degrabă decât niște elemente supra-adăugate la o bază neutră*.

Tropii

Se pot distinge *două mari clase de tropi: tropii într-un singur cuvânt* sau propriu-zis și *tropii în mai multe cuvinte* sau impropriu denumiți astfel.

Apariția tropilor se datorează unei *relații care se stabilește între prima idee care însoțește cuvântul și noua idee care i se adaugă acestuia*.

Aceste relații se reduc la următoarele trei: *corelație (corespondență), conexiune și asemănare*.

În consecință, trei principale genuri de tropi într-un singur cuvânt:

- tropi prin corepondență;
- tropi prin conexiune;
- tropi prin asemănare.

Despre tropii prin corepondență, cunoscuți sub numele de metonimii

Tropii prin corepondență se bazează pe indicarea unui obiect prin numele altui obiect, complet diferit, dar de care el însuși depinde în ceea ce privește existența sau modalitatea sa de a fi. Se numesc *metonimii, adică un nume pentru alt nume, sau schimbare de nume*.

Putem distinge următoarele feluri de metonimii: cauza pentru efect; instrumentul pentru cauza activă sau morală; conținătorul pentru conținut; locul de proveniență al unui lucru pentru lucrul respectiv; semnul pentru lucrul semnificat; atributele fizice pentru atributele morale; posesorul pentru lucrul posedat; lucrul posedat pentru posesor.

Despre tropii prin conexiune, numiți în mod obișnuit „sinecdoce”

Tropii prin conexiune constau în desemnarea unui obiect prin numele altui obiect cu care el intră într-un ansamblu, formând cu el un tot concret sau abstract.

Acesta este și sensul denumirii de *sinecdocă*, ce înseamnă *comprehensiune* (este vorba de sensul din logică al cuvântului: suma, totalitatea caracteristicilor incluse într-o idee generală, într-un concept, într-un ansamblu).

Definiția sinecdoci: un trop prin care se spune mai mult prin mai puțin sau mai puțin prin mai mult.

8 specii principale de sinecdoce:

Sinecdoce ale părții / totalului / materiei / numărului / genului / speciei.

Sinecdoca abstracției *individului* este cunoscută sub numele specific de *antonomază*.

Despre tropii prin asemănare, adică despre metafore

Tropii prin asemănare constau în a prezenta o idee sub semnul altei idei mai izbitoare sau mai cunoscute, care de altfel nu se leagă de prima decât printr-o anumită conformitate sau *analogie*.

Metafora nu se împarte în specii ca metonimia sau sinecdoca; nu trebuie totuși să ne imaginăm că se reduce numai la o singură formă, la un singur aspect, că ar fi identică în toate cazurile.

Dimpotrivă, ea este foarte variată și cuprinde o arie mai largă decât metonimia și sinecdoca, deoarece în sfera ei de acțiune intră nu numai substantivul, *ci și adjectivul, verbul*, precum și toate celelalte categorii de cuvinte.

Metaforele care au intrat în uzul limbii, fie că se prezintă ca figuri, fie că au statutul unor catahrezze. Prin catahreză se înțelege orice trop care a devenit o uzanță impusă și necesară, care prin folosirea foarte frecventă în limbajul obișnuit nu mai este considerat ca trop propriu-zis.